

การศึกษาศักยภาพการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดราชบุรี

นายสิงห์ขร กลางใจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาวิทยาลัย

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-351-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

± 16281408

A STUDY ON POTENTIALITY OF INDUSTRIAL DEVELOPMENT

IN RATCHABURI PROVINCE

MR. SINGKHORN KLANGCHAI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for The Degree of Master of Urban and Regional Planning

Department of Urban and Regional Planning

Graduate School

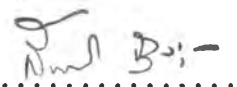
Chulalongkorn University

1995

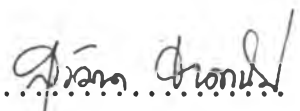
ISBN 974-631-351-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาศักยภาพการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดราชบุรี
โดย นายสิงห์ขจร กลางใจ
ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ศักดิ์ชัย คีรินทร์ภาณุ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กงสุวรรณ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา ธาदानิติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ศักดิ์ชัย คีรินทร์ภาณุ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรณ ไศเกษฐ์ เมฆวิชัย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ผ่องศรี จันทาว)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สิงห์ขร กลางใจ : การศึกษาศักยภาพการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดราชบุรี (A STUDY ON POTENTIALITY OF INDUSTRIAL DEVELOPMENT IN RATCHABURI PROVINCE)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ศักดิ์ชัย ศิริจันทร์ภาณุ, 171 หน้า. ISBN 974-631-351-7

การศึกษาศักยภาพการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของอุตสาหกรรมการผลิต และศึกษาศักยภาพของพื้นที่ที่จะรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในจังหวัดราชบุรี

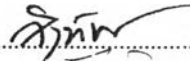
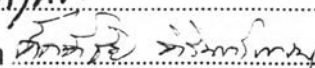
จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่ได้กำหนดให้เป็นเมืองหลักของภาคตะวันตกตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) ดังนั้นจึงทำให้ราชบุรีมีการพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิต รวมทั้งการบริการพื้นฐานซึ่งจะเป็นการรองรับการเจริญเติบโตทางด้านกายภาพ, เศรษฐกิจ, สังคม และประชากร จากปัจจัยดังกล่าวจึงทำให้สามารถดึงดูดประชากรให้เข้ามาทำงานในจังหวัดมากขึ้น จึงเป็นที่กระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่

ลักษณะของโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม ซึ่งเป็นถนนสายหลัก โดยรูปแบบที่ตั้งของโรงงานเป็นแบบการกระจายตัวอยู่ตามริมถนน และบริเวณใกล้แม่น้ำ ตลอดจนมีการรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่มีเศรษฐกิจดี คือ ในอำเภอบ้านโป่ง และอำเภอเมือง

การขยายตัวของอุตสาหกรรมในจังหวัดราชบุรี ส่งผลกระทบให้มีการตั้งโรงงานเข้าไปในพื้นที่เกษตรและมีการปะปนเข้าไปในย่านพักอาศัย จากปัญหาดังกล่าวถ้าปล่อยให้อุตสาหกรรมขยายตัวไปอย่างไม่มี การวางแผน จะเกิดปัญหาตามมาในอนาคต ดังนั้นเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างเหมาะสม ในจังหวัดราชบุรี จึงได้เสนอการจัดเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็น 4 เขต ซึ่งเกี่ยวข้องกับพื้นที่ 4 อำเภอ คือ อำเภอบ้านโป่ง อำเภอเมือง อำเภอโพธาราม และอำเภอปากท่อ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีความได้เปรียบในทำเลที่ตั้ง เนื่องจากได้มีการคมนาคมสะดวก

สำหรับประเภทของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการพัฒนาได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตเยื่อกระดาษ, อุตสาหกรรมต่อตัวถังรถยนต์ ซึ่งอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง, อุตสาหกรรมไม้ บด ย่อยหิน อยู่ในอำเภอปากท่อ, อุตสาหกรรมผลิตโอ่งและเครื่องปั้นดินเผา, อุตสาหกรรมทอผ้า ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอเมือง และอำเภอโพธาราม ซึ่งอุตสาหกรรมดังกล่าวมีแววพัฒนาสูง จึงเป็นการกระจายรายได้ให้กับพื้นที่ และเป็นการส่งเสริมบทบาทของจังหวัดราชบุรีในฐานะเป็นเมืองหลักของภาคตะวันตก

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง
สาขาวิชา การวางผังเมือง
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

C335469 : MAJOR URBAN PLANNING

KEY WORD: POTENTIAL / INDUSTRIAL / RACHABURI

SINGKHORN KLANGCHAI : A STUDY ON POTENTIALITY OF INDUSTRIAL DEVELOPMENT IN RATCHABURI PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SAKCHAI KIRINPANU, 171 pp. ISBN 974-631-351-7

The study of the potentiality of industrial development in Ratchaburi Province had the purposes to study the potentiality of production industry and the potentiality of the area for serving the potential industrial development and to present the suggestions for the potential industrial development in Ratchaburi Province.

Ratchaburi Province was provided to be the main province of the west region following the National Plan of Economic and Social Development 5 (B.E. 2525-2529). Therefore, Ratchaburi Province was developed in all sections, especially, the production industry included the basic service that served the physical, economic, social and population growth. From these factors, many population were appealed to work in this province which was the center of medium and large industry.

Most industrial plants established on Petchakasem Road which was the main road. The pattern of the plants location was the distribution along the road side and river side and the grouping of industry in the well-economic area : Amphur Bangpong and Amphur Meong.

The extension of industry in Ratchaburi Province effected that there were the industrial plants in the agriculture area and the domestic area. From this problem, if the industry was allowed to extended without planning, many problems would be coming in the future. The suggestions for the suitable industrial development in Ratchaburi Province were represented the arrangement of the potential industrial development area into 4 regions which involved the area of 4 Amphurs : Amphur Bangpong, Amphur Meong, Amphur Potaram, Amphur Paktao. These areas had the advantage in the location due to the convenience of transportation.

The Kinds of industry that had potential development were the paper tissue production industry, car framing industry in Amphur Bangpong, stone mashing in Amphur Paktao, jar and phoslain production industry, textile industry in Amphur Meong and Amphur Potaram. These industries had the trend of high development for the income distribution in the area and promoting the role of Ratchaburi Province as the main province of the west region.

ภาควิชา..... การวางแผนภาคและเมือง.....

สาขาวิชา..... การวางผังเมือง.....

ปีการศึกษา..... 2537.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ข้าพเจ้าต้องขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ศักดิ์ชัย คิรินทร์ภาณุ เป็นอย่างสูงที่ให้คำแนะนำในทุก ๆ ด้านของการทำวิจัยฉบับนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรม ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 14 ท่านของจังหวัดราชบุรี ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม, สัมภาษณ์จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้

นอกจากนี้ต้องขอขอบคุณคณาจารย์ในภาควิชาการวางแผนภาคและเมืองทุกท่าน ที่ให้กำลังใจ และข้อเสนอแนะในทุก ๆ ด้านของงานวิจัย ตลอดจนเจ้าหน้าที่บุคลากรของภาคฯ ที่ให้ความร่วมมือในการติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ

และท้ายสุดนี้ต้องขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และสถาบันวิทยบริการเป็นอย่างมากที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัย และเข้าไปค้นคว้าจนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

สิงห์ขจร กลางใจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนที่.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบเขตการวิจัย.....	2
วิธีดำเนินการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	4
2 ทฤษฎีและแนวความคิด.....	5
ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ.....	5
กระบวนการเป็นเมือง และการกระจายของเมือง.....	9
ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับทำเลที่ตั้งอุตสาหกรรมและรูปแบบของ การขยายตัวอุตสาหกรรม.....	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
3 สภาพทั่วไปของภาคตะวันตก.....	33
ลักษณะโครงสร้างทางกายภาพ.....	33
ลักษณะโครงสร้างทางประชากร.....	60
ลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจ.....	61
ลักษณะโครงสร้างทางสังคมและบริการขั้นพื้นฐาน.....	71
4 สภาพทั่วไปของจังหวัดราชบุรี.....	77
ลักษณะภูมิประเทศ.....	80
ลักษณะใช้ที่ดิน.....	80
การแบ่งเขตการปกครอง.....	82

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ลักษณะของประชากร.....	82
โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดราชบุรี.....	87
สภาพภาคอุตสาหกรรมและการลงทุน.....	91
ศูนย์กลางพาณิชย์กรรมของจังหวัดราชบุรี.....	100
ปัญหาของอุตสาหกรรมในจังหวัดราชบุรี.....	101
แผนและโครงการพัฒนา.....	103
5 ศักยภาพการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัด.....	105
ประเภทอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ.....	105
ศักยภาพของพื้นที่.....	110
วิเคราะห์พื้นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดราชบุรี.....	123
แนวทางพัฒนาอุตสาหกรรม.....	128
ศักยภาพของพื้นที่ที่มีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเฉพาะสาขา.....	129
ศักยภาพของอุตสาหกรรมที่มีผลต่อการพัฒนาเมืองราชบุรี.....	130
6 สรุปและเสนอแนะ.....	133
รายการอ้างอิง.....	138
ภาคผนวก.....	143
ประวัติผู้เขียน.....	171

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	แสดงจังหวัดและพื้นที่ในภาคตะวันตก.....	34
3.2	แสดงพื้นที่ทำการเกษตรของภาคตะวันตก.....	44
3.3	แสดงเนื้อที่อุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า.....	47
3.4	แสดงเนื้อที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าสงวนที่ถูกล่าลาย และป่าสงวนที่ยังคง สภาพอยู่.....	49
3.5	แสดงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตก.....	52
3.6	การเปรียบเทียบ Shift-Share analysis ภาคตะวันตกกับจังหวัด ราชบุรี (2530-2534).....	65
3.7	แสดงค่า P-Shift ของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตก.....	66
3.8	แสดงค่า D-Shift ของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตก.....	67
3.9	แสดงค่า Share ของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตก.....	68
3.10	แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคตะวันตก ปี 2534 (ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ.2531).....	69
3.11	แสดงสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดของภาคตะวันตก ปี พ.ศ.2534 (ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ.2531).....	69
3.12	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคตะวันตก ปี 2524-2534 (ณ ราคาตลาด).	70
3.13	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคตะวันตก ปี 2524-2534.....	70
3.14	แสดงจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ในเขตภาคตะวันตก.....	74
4.1	แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดราชบุรี.....	81
4.2	แสดงการปกครองพื้นที่ จำนวนประชากร ปกครอง ปี 2534.....	82
4.3	แสดงจำนวนพื้นที่ประชากร ความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลงและอัตรา การเพิ่มรายอำเภอของจังหวัดราชบุรี ปี พ.ศ.2529-2534.....	85
4.4	การเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดราชบุรี ปี พ.ศ.2529- 2534 (ณ ราคาคงที่ปี 2531).....	89
4.5	แสดง 5 ลำดับแรกของอุตสาหกรรมที่มีเงินลงทุนมากที่สุด.....	94
4.6	แสดงจำนวนโรงงาน เงินทุน และแรงงาน ในปี พ.ศ.2530-2535.	95
5.1	แสดงข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ อุตสาหกรรมที่มีความสำคัญในจังหวัดราชบุรี.....	108
5.2	แสดงแผนงานขยายโทรศัพท์ในจังหวัดราชบุรี.....	116

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
5.3	แสดงปริมาณงานบริการไปรษณีย์-โทรเลข.....	118
5.4	แสดงการกำหนดศักยภาพของพื้นที่ในจังหวัดราชบุรี.....	124

สารบัญแนบที่

แผนที่		หน้า
3.1	แสดงสภาพภูมิประเทศของภาคตะวันตก.....	37
3.2	แสดงลักษณะทางธรณีวิทยาของภาคตะวันตก.....	39
3.3	แสดงทรัพยากรแหล่งน้ำภาคตะวันตก.....	41
3.4	แสดงการพัฒนาแหล่งน้ำในอนาคต.....	42
3.5	แสดงพื้นที่ป่าไม้, พื้นที่อนุรักษ์สภาพแวดล้อมและพื้นที่ใช้ประโยชน์อย่างอื่น.....	43
3.6	แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินภาคตะวันตก.....	45
3.7	แสดงพื้นที่ป่าไม้ภาคตะวันตก.....	48
3.8	แสดงที่ตั้งแหล่งแร่.....	50
3.9	แสดงการคมนาคม.....	54
3.10	แสดงแม่น้ำสายสำคัญในภาคตะวันตก.....	57
3.11	แสดงโครงการชลประทานสำคัญของภาคตะวันตก.....	58
4.1	แสดงที่ตั้งจังหวัดราชบุรี.....	79
4.2	แสดงเขตการปกครองและที่ตั้งชุมชนเมือง.....	83
4.3	แสดงขนาดประชากร.....	86
4.4	แสดงการกระจายตัวโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดราชบุรี.....	92
4.5	แสดงการกระจายตัวแรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดราชบุรี.....	96
5.1	แสดงประเภทและจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในจังหวัด ราชบุรี.....	109
5.2	แสดงเส้นทางแม่น้ำ.....	112
5.3	แสดงเส้นทางถนนหลัก.....	113
5.4	แสดงเส้นทางรถไฟ.....	115
5.5	แสดงที่ตั้งชุมสายโทรศัพท์.....	117
5.6	แสดงที่ตั้งการประปา.....	120
5.7	แสดงที่ตั้งการไฟฟ้า.....	121
5.8	แสดงที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในอนาคต.....	127
6.1	แสดงแหล่งที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม, เส้นทางคมนาคมในอนาคต....	137

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ		หน้า
4.1	แสดงการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดราชบุรี ปี พ.ศ. 2529-2534.....	88
4.2	แสดงสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมเป็นรายสาขาการผลิต จังหวัดราชบุรี พ.ศ.2529-2534.....	90
4.3	แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมแยกเป็นรายปี.....	97
4.4	แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมแยกเป็นรายอำเภอ ปี 2535.....	97
4.5	แสดงจำนวนเงินทุน แยกเป็นรายอำเภอ ปี 2535.....	98
4.6	แสดงจำนวนคนงาน แยกเป็นรายอำเภอ ปี 2535.....	98
4.7	แสดงสัดส่วนของโรงงานอุตสาหกรรม เงินทุน และแรงงาน ราย อำเภอ จังหวัดราชบุรี พ.ศ.2536.....	99